

Thema 11: De getuigenis van de evangelien

Jezus stuurde de apostelen de wereld in om “het evangelie te verkondigen aan heel de schepping” (Mc 16,15) De inhoud van dat evangelie is wat Jezus in Zijn aardse leven zei en deed. De vier verslagen van Matteüs, Marcus, Lucas en Johannes zijn het resultaat van een lang compositieproces. De Evangelies zijn geen boeken die Jezus als een figuur uit het verleden presenteren: ze zijn een levend woord, en daarin is Jezus altijd levend.

11-10-2025

De getuigenis van de evangeliën

De oudste schriftelijke vermelding van het woord “evangelie” (“blijde boodschap”) in de christelijke betekenis komt van de heilige Paulus, hoewel het gebruik ervan van voor hem dateert. De apostel gebruikt de term 20 jaar na de dood van onze Heer, zonder het uit te leggen (1 Thes 1,5; 2,4; Gal 2,5.14; 1 Kor 4,15; Rom 10,16). Wanneer Jezus het woord “Evangelie” gebruikt, gaat dat vaak gepaard met een extra zin: “Evangelie van het Koninkrijk van God.”

In de oudheid, bijvoorbeeld in Homerus en Plutarchus, werd het woord “evangelie” gebruikt om de beloning aan te duiden die gegeven werd aan de persoon die het nieuws

van een overwinning bracht, of het dankoffer dat aan de goden werd gebracht ter gelegenheid van zulk goed nieuws. De Romeinen gebruikten de term “evangelien” om de voordelen te beschrijven die keizer Augustus de mensheid had gebracht, zoals blijkt uit een inscriptie die naar hem verwijst: “De dag van de geboorte van de god is het begin van het goede nieuws voor de wereld.”

Maar in de Griekse vertaling van het Oude Testament, bekend als de Septuagint, verwijst het werkwoord *euaggelidso*, dat “goed nieuws geven” betekent, naar de komst van de messiaanse tijd, waarin God Zijn volk zou redden: “ ‘Hier ben Ik.’ Hoe welkom zijn op de bergen de voeten van de vreugdebode, die vrede meldt, van de vreugdebode met goed bericht die een boodschap van heil laat horen en tot Sion zegt: ‘Uw God

is als koning gekomen!’ ”(Jes 52,6-8; zie ook Jes 61,1-2; Ps 96,2.10).

In het Nieuwe Testament is Jezus deze boodschapper of heraut die het koningschap van de Heer verkondigt en met Zijn woord de messiaanse tijd inluidt.

Samenstelling en authenticiteit van de evangeliën

Het Evangelie vertelt ons: “Nadat Johannes was gevangen genomen, ging Jezus naar Galilea en verkondigde er Gods Blijde Boodschap” (Mc 1,14). Dit goede nieuws is dat in Jezus het Koninkrijk van God aanwezig is. Jezus is niet alleen de boodschapper van dit goede nieuws, maar de boodschap verwijst ook naar Hemzelf. Na de verrijzenis stuurde Jezus de apostelen de wereld in om “het evangelie te verkondigen aan heel de schepping” (Mc 16,15). De inhoud van dit Evangelie was wat Jezus zei

en deed in Zijn aardse leven, evenals Zijn lijden, dood en verrijzenis. Deze woorden en daden laten zien dat de beloften van het Oude Testament in Christus zijn vervuld.

De apostolische zending geeft de oorsprong aan de “evangelien”, zo genoemd omdat ze het gepredikte evangelie op schrift bevatten. Vier verslagen van dit ene Evangelie zijn tot ons gekomen: Matteüs, Marcus, Lucas en Johannes. Deze vier boeken zijn het resultaat van een lang compositieproces, meestal verdeeld in drie fasen:

1) Het leven en de leerstellingen van Jezus in Palestina tijdens de eerste drie decennia na Christus.

Gedurende deze jaren waren de leerlingen hoorders en getuigen van de tekenen en wonderen die door hun Meester werden verricht.

Bovendien waren ze door Hem gezonden om Zijn boodschap te

verkondigen, wat betekende dat ze moesten leren wat ze moesten doorgeven. Dit is een periode waarin het geheugen een zeer belangrijke rol speelde.

2) Na de dood en verrijzenis van Jezus ontwikkelde zich de mondelinge traditie. In deze periode verkondigden de apostelen wat de Heer had gezegd en gedaan. Ze deden dit met een dieper begrip van de gebeurtenissen die ze hadden meegemaakt en met de hulp van de Geest der waarheid (vgl. Joh 16,13). Gedurende deze periode van ongeveer 30-40 jaar verspreidde de traditie over Jezus zich mondeling vanuit Palestina naar vele andere delen van het Romeinse Rijk. Gedurende deze decennia zouden de tradities over Jezus zeker op papier zijn gesteld (leerstellingen en uitspraken van Jezus, wonderen die door Hem werden verricht, het verslag van Zijn lijden en dood, etc.)

en zijn aangepast aan de behoeften van de luisteraars door middel van prediking, catechese en liturgische vieringen.

3) Vanaf eind jaren 60 na Christus (toen de meesten die rechtstreeks getuige waren geweest van het leven en werk van Jezus verdwenen en de tempel in Jeruzalem werd verwoest) tot het einde van de eerste eeuw, zetten de evangelisten een aantal van de vele dingen die mondeling of schriftelijk waren overgeleverd op schrift. Daarbij synthetiseerden de evangelieschrijvers deze tradities of ontwikkelden ze andere, afhankelijk van de nieuwe omstandigheden waarin de verschillende christelijke gemeenschappen leefden. In dit werk hebben de evangelisten de stijl van de apostolische verkondiging behouden.

De teksten van de evangeliën geven niet aan wie hun auteurs waren.

Sommige christelijke geschriften uit de late eerste eeuw citeren zinnen of passages uit de Evangelien, maar verwijzen niet naar wie ze geschreven heeft. In ieder geval bestond er in de tweede eeuw al een consensus dat er maar vier van deze geschriften waren en dat deze teksten het gezag hadden van de apostolische figuren Matteüs, Marcus, Lucas en Johannes. Dit bewustzijn is vastgelegd door Papias van Hiërapolis (overgeleverd door Eusebius van Caesarea), de heilige Ireneüs, Clemens van Alexandrië en de Canon van Muratori (de oudste opsomming van boeken van het Nieuwe Testament). De heilige Ireneüs schrijft bijvoorbeeld:

“Matteüs gaf een geschreven Evangelie uit onder de Hebreëen in hun eigen dialect, terwijl Petrus en Paulus in Rome predikten en de fundamenteën van de Kerk legden. Na hun vertrek heeft Marcus, de leerling

en tolk van Petrus, ons ook op schrift overgeleverd wat door Petrus was gepredikt. Ook Lucas, de metgezel van Paulus, heeft het evangelie dat Paulus verkondigde in een boek vastgelegd. Daarna publiceerde Johannes, de leerling van de Heer, die ook op Zijn borst had geleund (Joh 13,23), een evangelie tijdens zijn verblijf in Efeze in Azië” (*Adversus haereses*, 3,1,1).

Met deze woorden stelt de bisschop van Lyon de apostolische oorsprong van de vier gecanoniseerde Evangelies vast. Deze geschriften maken echt deel uit van de authentieke traditie van de apostelen. Het is belangrijk op te merken dat de term “authentiek” duidt op het originele karakter of de overeenstemming met het origineel van een certificaat of document. Door deze eigenschap kan het certificaat of document getuigen of bewijs leveren. Een document wordt

daarom authentiek genoemd om aan te geven dat de auteur inderdaad de persoon is aan wie het wordt toegeschreven. Maar de term “authentiek” wordt ook in het meervoud gebruikt om te verwijzen naar de gezaghebbende vertegenwoordigers van de Traditie die universeel geaccepteerd zijn door de Kerkvaders. In deze zin zijn de apostelen (Matteüs en Johannes) en apostolische mannen (Marcus, een discipel van Petrus, en Lucas, een discipel van Paulus) “authentiek” omdat zij een garantie bieden voor de authenticiteit en waarachtigheid van de Evangeliën die hun namen dragen. Zo’n garantie betekent niet noodzakelijkerwijs dat deze figuren persoonlijk, met hun eigen hand, de evangelieverhalen hebben geschreven.

In feite weten we niet op welke specifieke manier deze verslagen zijn samengesteld. De eerste drie

Evangelies staan bekend als “synoptische Evangelies”, omdat als deze in parallelle kolommen worden geplaatst men in één oogopslag zowel overeenkomsten als verschillen kan zien (synopsis, wat “samen zien” betekent, is een Latijnse term die uit het Oudgrieks komt). De overeenkomsten en verschillen tussen deze drie geschriften hebben geleid tot verschillende hypotheses over hun oorsprong.

Lange tijd werd gedacht, in navolging van Sint Augustinus, dat het eerste evangelie dat werd samengesteld dat van Matteüs was, en dat Marcus het later verkortte. Later zou Lucas, die beide geschriften kende, zijn eigen verslag hebben samengesteld.

Er is ook voorgesteld, in navolging van Clement van Alexandrië, dat Matteüs als eerste zijn Evangelie zou

hebben geschreven voor Christenen afkomstig uit het Jodendom, en dat Lucas het vervolgens zou hebben aangepast voor Christenen van heidense afkomst. Later zou Marcus een compendium van de twee hebben gemaakt.

Maar de verklaring die vandaag de dag het meest wordt ondersteund is dat Marcus de relatie legde tussen het mondelinge en het schriftelijke evangelie en het prototype van het evangelie werd. De andere evangelisten zouden de opzet van dit eerste verslag hebben overgenomen. Ze zouden ook materiaal hebben toegevoegd dat ze gemeenschappelijk hadden en dat niet in Marcus stond, evenals materiaal van henzelf. In elk geval moest elke evangelist uit de verschillende tradities die met de apostelen werden geassocieerd, kiezen wat hij tot zijn beschikking had, het in een verhaal gieten en het inkorten of uitbreiden, rekening

houdend met de omstandigheden van de gemeenschappen waartoe hij zich richtte.

Volgens deze interpretatie lijkt het erop dat Matteüs en Lucas, misschien zonder met elkaar te overleggen, het Evangelie van Marcus gebruikten.

Aan de andere kant wordt wat Matteüs en Lucas gemeenschappelijk hebben, maar niet in Marcus wordt gevonden, meestal geïdentificeerd als een verzameling uitspraken van Jezus (meestal bron Q genoemd).

Maar er is geen bewijs tot ons gekomen dat het bestaan van zo'n bron bevestigt. Naast deze bronnen presenteert elk van de drie synoptische evangelies tradities die uniek zijn voor elk werk en die niet in de andere voorkomen. Johannes, aan de andere kant, was zich bewust van de tradities die door Marcus waren verzameld, hoewel hij het verhaal over het leven en werk van

Jezus met zijn eigen kenmerken presenteert.

In elk geval brengen deze vroege documenten tradities samen die teruggaan tot de apostolische prediking. Het zijn geen biografieën van Jezus in de betekenis die tegenwoordig aan die term wordt gegeven, hoewel ze werkelijk het aardse leven van onze Heer vertellen. De Evangelies geven eerder een apostolische getuigenis over Jezus Christus. De heilige Justinus verwijst zelfs naar hen als “de memoires” (of herinneringen) van de apostelen, die “evangelien worden genoemd” (*Apologia*, 1, 66, 3). Deze naam zou later gebruikt worden voor deze geschriften. De term “evangelie” laat zowel de originaliteit van deze werken zien als hun verbinding met de apostolische prediking. Deze verbinding strekt zich uit tot de manier waarop elk verslag is gestructureerd.

In feite is de opzet van de vier evangeliën hetzelfde als die van de apostolische verkondiging (bekend onder de Griekse term *kerygma*). Deze verkondiging wordt bijvoorbeeld samengevat in Petrus' toespraak in het huis van de centurio Cornelius (Handelingen 10,37-43): Jezus wordt door Johannes gedoopt, predikt en verricht wonderen in Galilea, gaat naar Jeruzalem, waar Hij na Zijn bediening in de heilige stad naar Zijn lijden en dood wordt geleid. Nadat Hij uit de dood is opgestaan, verschijnt Hij aan de apostelen en stijgt Hij op naar de hemel om bij de Vader te zijn, vanwaar Hij als rechter zal komen. Zij die in Hem geloven ontvangen vergeving van zonden.

Op basis van dit basisontwerp stelde elke evangelist zijn eigen verhaal samen. Matteüs en Lucas plaatsten de verhalen over het kindschap vóór het verslag van de openbare

bediening van Jezus. Johannes begint zijn evangelie met een proloog waarin de pre-existentie van Jezus, de vleesgeworden Logos, wordt benadrukt. Marcus benadrukt de noodzaak van bekering om de Messias te ontvangen, en hij benadrukt ook de rol van Petrus. Matteüs structureert zijn verslag van de bediening van Jezus rond grote toespraken. Lucas benadrukt het opgaan van Jezus van Galilea naar Jeruzalem. Johannes onthult geleidelijk de messiaanse identiteit van Jezus door middel van “tekenen” of wonderen tot aan de dood van Christus, die de evangelist afschildert als een verheerlijking.

Historische betrouwbaarheid

Om de historische waarheid van de Evangeliën te begrijpen is het noodzakelijk om hun genre te begrijpen. Deze teksten zijn geen eigentijdse kronieken over het leven

van Jezus, geschreven door een ooggetuige. Het zijn eerder verslagen die trouw zijn aan de apostolische traditie, die op haar beurt trouw is aan de prediking en aan het leven van Christus. Dat wil zeggen dat de apostelen niet simpelweg herhaalden wat Jezus had gezegd of slechts in detail vertelden wat Hij had gedaan. In plaats daarvan brachten ze het leven van Jezus over en legden ze ook de betekenis van Zijn leven uit. Dit laatste aspect is duidelijk in de vroegste geloofsbelijdenis, die Sint Paulus optekent in 1 Korintiërs 15,3 en die hij zelf door overlevering had ontvangen: “Christus is gestorven voor onze zonden, volgens de Schriften.” Hier vertelt de apostolische prediking bepaalde onbetwistbare historische feiten: “Christus is gestorven”, een historische gebeurtenis die plaatsvond onder het gezag van Pontius Pilatus. Tegelijkertijd erkent de geloofsbelijdenis ook de

heilbrengende betekenis van dezelfde gebeurtenis, die mannen en vrouwen van alle tijden direct aangaat - “voor onze zonden” - en die was aangekondigd in de heilige geschriften van Israël - “volgens de Schriften”.

Wat in de Evangeliën wordt verteld, verwijst daarom naar de waarheid van wat er is gebeurd. Van deze waarheid hebben de apostelen getuigd en gepredikt om de mensen van alle tijden duidelijk te maken dat verlossing te vinden is in de gekruisigde en opgestane Christus, zoals voorspeld in de Geschriften van Israël. Daarom moeten we niet zoeken naar alleen de kale, objectieve feiten in deze geschriften, zonder de betekenis die de evangelisten eraan hebben gegeven. Bovendien zou een dergelijke objectiviteit onmogelijk zijn in een oud verslag. De historische realiteit van de evangeliën kan niet

gescheiden worden van de leer van de apostelen, die elke evangelist op zijn eigen manier presenteert.

Deze kenmerken van de Evangelie-verslagen betekenen niet dat het niet mogelijk is om toegang te hebben tot de historische gebeurtenissen die in deze geschriften worden beschreven. Het impliceert het ook niet, omdat deze verhalen onlosmakelijk verbonden zijn met een specifieke leer, dat deze verhalen niet betrouwbaar zijn. Door de eeuwen heen is de historiciteit van de Evangelie-verslagen onderzocht volgens de verschillende opvattingen over geschiedenis die in elke specifieke tijdsperiode werden aangehouden. In de moderne tijd werden de evangeliën onderzocht door middel van een historisch-kritische analyse van oude documenten die niet als objectief werden beschouwd. Vanuit dit perspectief werd er een onderscheid

gemaakt tussen de “Jezus van de geschiedenis” en de “Christus van het geloof.” Deze benadering scheidde de figuur van Jezus, zoals gereconstrueerd door historici, van wat de Kerk over Christus leert. Voor christenen kan er geen sprake zijn van een dergelijke scheiding, omdat de historische Jezus dezelfde Heer Jezus Christus is wiens persoon en leerstellingen de Kerk trouw doorgeeft. Toch is de kwestie die de moderne historisch-kritische benadering oproept onontkoombaar. De vraag hoe we Jezus vanuit een historisch standpunt kunnen kennen kan niet genegeerd worden. Jezus Christus, de vleesgeworden Zoon van God, was en is een waarachtig mens. Hij is een historische figuur en Zijn verlossende werk werd uitgevoerd door handelingen die plaatsvonden in de menselijke geschiedenis. Zoals Benedictus XVI onderwijst, als Jezus een idee of een ideologie zou zijn, zou het christendom slechts gnosis

zijn, of esoterische spirituele kennis. Daarom is historisch onderzoek naar de Evangelie-verslagen een noodzakelijke vereiste, niet alleen om een solide basis voor het geloof te bieden, maar ook om een betere kennis van de Heilige Mensheid van onze Heer te krijgen.

Kennis over Jezus moet beginnen bij de evangeliën: Zij zijn de primaire bron voor onze informatie over Jezus. Tegelijkertijd zijn er historische getuigenissen tot ons gekomen uit andere niet-bijbelse bronnen die ondersteunen wat er in deze vier verslagen staat.

Archeologische ontdekkingen uit het oude Palestina hebben bijvoorbeeld waardevolle gegevens aan het licht gebracht die ondersteunen of contextualiseren wat de evangeliën ons vertellen. De teksten die bij Qumran zijn gevonden, de vertalingen van de Joodse Geschriften in het Aramees, de

Joodse mondelinge overlevering en de manieren waarop die werd doorgegeven, evenals de rabbijnse bronnen, helpen ons om de religieuze vitaliteit van die tijd en de manier waarop de heilige geschriften werden gebruikt beter te leren kennen. De getuigenis over Jezus van de Joods-Romeinse historicus Flavius Josephus, andere getuigenissen uit heidense bronnen (Tacitus, Suetonius, Plinius), samen met informatie uit Grieks-Romeinse retorische teksten, en de studie van Hellenistische opvoeding en de invloed van Griekse denkscholen, helpen ook om historische elementen in de evangeliën in te kaderen en beter te begrijpen. In het licht van de beweringen over de subjectiviteit van de evangeliën worden de bovengenoemde externe bronnen aangevuld met een aantal criteria die de historische betrouwbaarheid van de verslagen van de vier evangelisten garanderen. Enkele van

de belangrijkste van deze criteria zijn:

1) Het discontinuïteitscriterium. Uitdrukkingen en handelingen die niet passen in het Jodendom van die tijd, en die niet zouden zijn verzonnen door de vroege kerk of door de evangelisten, worden als authentiek historisch beschouwd. Bijvoorbeeld: “Koninkrijk van God”, ‘Mensenzoon’, ‘Abba’, ‘Amen’, de doop van Jezus door Johannes, de gebreken van de apostelen.

2) Het criterium van meervoudige getuigenissen. Kenmerken van de persoon, de prediking en de activiteiten van Jezus waarvan in alle evangeliën en in andere geschriften van het Nieuwe Testament of daarbuiten wordt getuigd, zijn authentiek. Bijvoorbeeld: Jezus’ houding tegenover de Wet, zondaars en armen; Zijn verzet tegen erkenning als politieke messias-

koning; Zijn prediking van het Koninkrijk en Zijn helende activiteit en wonderen.

3) Het criterium van samenhang of conformiteit. Elementen uit de evangeliën die niet op basis van andere criteria als historisch kunnen worden bestempeld, maar die wel consistent zijn met wat we op betrouwbare wijze weten over de prediking van Jezus en Zijn aankondiging over het Koninkrijk van God, worden als authentiek beschouwd. Bijvoorbeeld: het Onze Vader, de gelijkenissen en de zaligsprekingen.

4) Het criterium van noodzakelijke verklaring. Gebeurtenissen die betekenis geven aan en licht werpen op een reeks elementen die anders niet begrepen zouden worden, worden ook als authentiek beschouwd. Bijvoorbeeld: het succes van het begin van Jezus' dienstwerk,

Zijn activiteiten in Jeruzalem en Zijn privélessen aan Zijn leerlingen.

Aan deze criteria worden de zogenaamde “tekenen” toegevoegd dat iets wat verteld wordt waarschijnlijk waar is. Details zoals Jezus die aan het hoofd van de boot slaapt, of de aanduiding dat een gebeurtenis plaatsvond, bijvoorbeeld “in de buurt van Jericho”, zijn tekenen dat een ooggetuigenverslag aan het verhaal ten grondslag ligt.

Al deze criteria tonen aan dat de Evangelies, hoewel het geloofsgetuigenissen zijn, historisch betrouwbaar zijn. Ze bewijzen dat het theologische en heilshistorische perspectief waarmee de evangeliën Jezus presenteren de historische werkelijkheid niet verdraait door Hem te overdrijven. Dit betekent niet dat het beeld van Jezus dat door de evangelisten wordt overgebracht volledig is in deze geschreven

verslagen. Zoals Johannes schrijft, “heeft Jezus nog vele andere tekenen gedaan” die niet in de evangeliën zijn opgetekend (Joh 20,30-31; vgl. 21,25). Maar de beperkingen van de Evangelie-verslagen zijn vooral te danken aan de waarheid dat Jezus de eeuwige Zoon van God is, die alle menselijke pogingen om alles te begrijpen te boven gaat.

Het portret van Christus in de evangeliën

Hoewel onvolledig, is de voorstelling van Christus die door de Evangeliën wordt gegeven niet de enige die God aan ons wilde openbaren. De voorstelling van Christus in het evangelie ligt veeleer aan de basis van alle andere voorstellingen van Hem die in de loop van de geschiedenis van de Kerk zijn voorgesteld en ontwikkeld, vooral door middel van haar heiligen. Al

deze voorstellingen zijn geworteld in het beeld van Jezus in de evangeliën.

Jezus wordt door de heilige Matteüs voorgesteld in al Zijn majesteit, want Hij is de Zoon van God (vgl. 1,20; 27,54). Hij is ook de beloofde Messias. In Hem zijn de profetieën van het Oude Testament vervuld, zoals blijkt uit de veelvuldige verwijzingen naar de vervulling van “wat de Heer door de profeet gesproken had” of soortgelijke uitdrukkingen (1,22-23; 2,5-6.15.17-18.23; 3,3-4; enz.). Maar tegelijkertijd is Jezus de Messias die de autoriteiten van Israël zouden weigeren te accepteren. Als gevolg hiervan heeft God, zoals Matteüs getuigt, een nieuw volk willen vormen dat de vruchten zou voortbrengen die Hij verlangt (21,43). Dit nieuwe volk is de Kerk. In de Kerk is Jezus de Leraar, maar bovenal is Hij de Emmanuel - God met ons - van voor Zijn conceptie (1,23). Hij blijft aanwezig in het

midden van Zijn eigen volk tot het einde der tijden (18,20; 28,20). Jezus is ten slotte de Dienaar des Heren die door Jesaja is voorspeld en die met Zijn woorden en wonderen Gods verlossingsplan voor de mensheid vervult (8,16-17; 12,15-21).

Voor de heilige Marcus - het kon niet anders - is Jezus ook de Messias die in het Oude Testament wordt aangekondigd. Deze evangelist legt de nadruk op hoe Jezus de werken van de beloofde Messias uitvoert, in plaats van op de teksten die in Hem zijn vervuld. Om de indruk te vermijden dat Hij een politieke Messias is, vraagt Jezus aan degenen die van Zijn daden profiteren om te zwijgen. Zijn rol als Messias kan dus niet in tijdelijke zin worden begrepen, maar in het licht van het kruis (1,44; 5,43; 7,36; 8,26). Om dit misverstand over de missie van Christus te voorkomen, verwijst de evangelist naar de titel waarmee

Jezus bij voorkeur naar Zichzelf verwees: de “Mensenzoon” (2,10.28; 8,31.38; enz.). De titel roept het visioen op dat wordt verteld in het boek Daniël, waarin wordt aangekondigd dat een hemels wezen, “die op een mens geleek”, uit de hoogte zal komen en macht zal krijgen over alle naties (Dan 7,13-14). Dit Bijbelse beeld manifesteert de transcendente toestand van de Messias. Bovendien benadrukt Marcus dat Jezus de “Zoon van God” is.

Jezus krijgt deze titel al aan het begin van het Evangelie (1,1). Hij wordt als zodanig verkondigd door de Vader bij Zijn doopsel en bij de gedaanteverandering (1,11; 9,7). En Hij krijgt deze titel van de honderdman die voor het kruis staat (15,39).

De heilige Lucas benadrukt dat Jezus de Profeet bij uitstek is (1,76; 4,24;

7,16.26; 13,33; 24,19). Niemand kan in de naam van God spreken zoals Hij dat doet. Net als de profeten in het Oude Testament, die door de Geest van God werden geleid, werd Jezus in Zijn doopsel door de Geest gezalfd (3,22). Hij werd door dezelfde Geest naar de woestijn geleid om bekoord te worden (4,1) en ertoe aangezet om Zijn zending in Galilea te beginnen (4,14.18). Voor de derde evangelist is Jezus ook de Redder, omdat Hij Zijn mensen zal redden van hun zonden. In Hem zijn de beloften van redding vervuld die God aan de aartsvaders en profeten van Israël heeft gedaan (1,47,69,71,77; 2,11.30; 3,6; enz.). De realiteit van deze vervulling wordt geopenbaard in Jezus' reddende handelingen, vooral in Zijn gebaren van barmhartigheid jegens zwakken en zondaars (7,50; 8,48.50; 18,42; 19,9-10). Jezus is ook de Heer. De Joden gebruikten deze titel om naar God te verwijzen, zodat ze Zijn heilige naam niet hoefden uit te

spreken. Tegelijkertijd was “heer” een vorm van respect om iemand aan te spreken. Lucas maakt overvloedig gebruik van deze titel met betrekking tot Jezus, waarmee hij de goddelijke hoedanigheid van Christus aangeeft vanaf Zijn geboorte tot aan Zijn volledige manifestatie in de verrijzenis (2,11; 5,8.12; 7,6; enz.).

Voor Johannes, net als voor de andere evangelisten, is Jezus de beloofde Messias van Israël en ook de Profeet (4,19; 6,14) en Leraar of Rabbi (1,38,49; 3,2; enz.; 6,3,69; 7,14,28; 8:20). Maar in het vierde evangelie krijgt deze openbaring een grotere theologische diepte. Johannes erkent dat Jezus de Zoon van God is, net als de andere evangeliën. Maar Johannes benadrukt dat Jezus “de Zoon” is, de Eniggeborene (1,14,18), de enige ware Zoon, van wie God Vader is op een andere manier dan van andere mensen (20,17). In feite is de enige ware Zoon één met de Vader

(10,30; 5,19-21.23.26; 14,11).

Bovendien bestond Jezus, als Zoon van God, al vóór het moment van de Menswording, en zelfs al vóór Abraham (1,30; 8,58). Hij werd vlees en woonde onder de mensen (1,1-14). Hij is het eeuwige Woord van de Vader, de Logos, die de wereld heeft geschapen en in stand houdt (1,1-3). Hij is gezonden als het laatste en beslissende Woord van God aan de mensheid om de mensheid te openbaren wie God is (17,25). Hij is degene in wie verschillende kenmerken van God in het Oude Testament vervuld zijn. Jezus is het Brood des Levens (6,35.51), het Licht der wereld (8,12), de Deur (van de schapen) (10,7.9), de Goede Herder (10,11.14), de Verrijzenis en het Leven (11,25), de Weg, de Waarheid en het Leven (14,6), de Wijnstok (15,1.5). Hij is daarom degene die de uitdrukking “Ik ben” in absolute zin kan gebruiken, zonder bijvoeglijk naamwoord (8,28.58; 18,5), om Zijn

goddelijke hoedanigheid aan te geven. Maar Hij is ook de “Mensenzoon”, echt een mens, die uit de hemel neerdaalde om voor ons te sterven (1,51; 3,13; 6,62), en het Lam van God dat de zonden van de wereld wegneemt door aan het kruis te sterven (1,29,36; vgl. 19,14).

De Evangelies zijn geen boeken die Jezus als een figuur uit het verleden presenteren. Ze zijn een levend woord, waarin Jezus altijd levend blijft. Zoals de heilige Jozefmaria adviseerde: “Leef heel dicht bij Christus! Je zou samen met Petrus, Johannes en Andreas een rol moeten spelen in het evangelie..., want Christus leeft ook nu: *Iesus* Christus, *heri et hodie, ipse et in saecula*, Jezus Christus leeft! Gisteren en vandaag; tot in de eeuwigheid blijft Hij dezelfde” (*De Smidse*, 8).

Basisbibliografie

Tweede Vaticaans Concilie, *Dei Verbum*, 18-19.

Catechismus van de Katholieke Kerk, 124-127.

Aanbevolen lectuur

“Introduction to the Gospels” en
“Introduction” tot elk Evangelie, in
The Navarre Bible. The New Testament (Four Courts Press, Dublin;
Scepter Publishers, New York).

pdf | Document automatisch
aangemaakt door <https://opusdei.org/nl-be/article/thema-11-de-getuigenis-van-de-evangelien/> (20-2-2026)